

13. Dictionnaire étymologique de la langue française / Albert Dauzat. – Paris: Librairie Larousse, 1938. IV. – P. 299.
14. Dictionnaire étymologique de la langue française / Oskar Bloch, W. von Wartburg. – Paris: Presses universitaires de France, 1950. – P. 230.
15. Duden. Das große Wörterbuch der deutschen Sprache in sechs Bänden. – Zürich, 1977 – 1981. – B. 2. – S. 760.
16. Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. – 21. unveränderte Auflage. – Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1975. – S. 176.
17. Lexis dictionnaire de la langue française. – Paris : Librairie Larousse, 1975. – P. 655.
18. Longman Dictionary of American English. – Addison Wesley Longman Limited, Second edition, 1997. – P. 258.
19. Merveilles et secrets de la langue Française. Sélection du Reader's Digest, S.A., Paris, Bruxelles, Montréal, Zurich. – 2000. – P. 144.
20. Nouveau dictionnaire étymologique et historique / Albert Dauzat, Jean Dubois, Henri Mitterrand. – Paris: Librairie Larousse, 1964. – P. 281.
21. The Oxford Dictionary of English Etymology /Ed. By C.T. Onions. – Oxford: University Press, 1985. – P. 329.
22. Webster's Third New International Dictionary of the English language. – USA, 1981. – P. 782.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Інна Воротнікова – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької мови Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов.

Наукові інтереси: лінгвокультурологія, соціолінгвістика, теорія комунікації.

ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВИХ СТАЛИХ СПОЛУК СЛІВ ІЗ КОМПОНЕНТОМ “SYNDROME” НА ПОЗНАЧЕННЯ СЕРЬОЗНИХ ХВОРОБ (на матеріалі сучасної англійської мови)

Вікторія ВОСТРЕЦОВА (Горлівка, Україна)

У статті розглянуто нові сталі сполуки слів із ключовим компонентом „syndrome” на позначення серйозних хвороб, подано класифікацію досліджуваних одиниць, виведено їх значення та підібрано еквіваленти в українській мові.

The article deals with new “syndrome” word combinations used to describe serious diseases. The author gives classification of the units under analysis, their meaning, and the Ukrainian equivalents.

В останні роки зростає інтерес до проблеми зв'язку мови та когнітивних процесів. Увагу лінгвістів продовжують привертати питання, пов'язані з тим, як співвідносяться ті чи інші структури знання, що формуються у свідомості людини на основі пізнання дійсності, зі значенням мовних одиниць..., які ці знання передають або активізують [1: 182]. Необхідно зазначити, що у процесі пізнання людиною дійсності безпосередню роль відіграє неологічна номінація, зокрема лексична та фразеологічна.

Незважаючи на те, що дослідженню неологічної номінації приділяється багато уваги в роботах як вітчизняних так і закордонних лінгвістів (В.І. Заботкіна, Ю.А. Зацний, О.Л. Клименко, Л.В. Черепанова та ін.), вона потребує подальшого вивчення, тому що неологічна номінація віддзеркалює новий досвід англоспівного суспільства. Кожний новий етап у розвитку суспільства супроводжується виникненням нових реалій та явищ, що зрештою призводить до вироблення нових поглядів на дійсність. Новий тип світосприйняття потребує нових концептів, виражених у мовній формі [2: 440].

Мета нашої статті полягає в дослідженні функціонування нових сталих сполук слів із компонентом “syndrome” в сучасній англійській мові.

Первинне розуміння компонента “syndrome” зазвичай обмежується поняттям “сукупність симптомів”. Проведений нами аналіз нових утворень із вказаним вище ключовим словом, дає право стверджувати, що в сучасному розумінні це поняття має набагато ширше значення. Необхідно відзначити, що велику групу неологізмів із словом “syndrome” становлять словосполучення, утворені для позначення серйозних хвороб. Деякі з цих хвороб можуть мати летальні наслідки. Цю групу неологізмів ми класифікували таким чином: 1) дитячі хвороби; 2) хвороби дорослих (які у свою чергу можна поділити на суто чоловічі, суто жіночі та ті, які зустрічаються у людей будь-якої статі); 3) хвороби, які зустрічаються як у дітей, так і у дорослих.

Прикладами стійких новоутворень першої групи можуть бути: *shaken baby syndrome* (дитячий синдром струшування – дитячі мозкові травми, спричинені надмірним коливанням новонароджених), *sudden infant death syndrome (SIDS)* або *cot death syndrome* (неочікувана смерть дитини віком до одного року, причину якої лікарі не можуть пояснити).

*We think that **shaken baby syndrome** is much more widespread than is currently recognised but the syndrome is little understood (BBC News, May 18, 2003).*

*Cot death is a sudden and unexpected death of a baby. After the post-mortem examination the cause of death remains unexplained and may be registered as **sudden infant death syndrome (SIDS)**, sudden infant death, sudden unexpected death in infancy, unascertained or cot death [6].*

До групи неологізмів на позначення хвороб дорослих належить *Gulf War syndrome* – „синдром Перської затоки” (психічні розлади та хвороби ветеранів війни в Перській затоці в 1991 році). За аналогією до попереднього стійкого сполучення з’явилося словосполучення *Balkan syndrome* (балканський синдром), для позначення захворювання лейкемією військовослужбовців НАТО, які брали участь у воєнних діях проти Югославії.

*The President of the US Gulf War Veterans Association is engaged in research into the so-called “**Gulf War Syndrome**”. Symptoms include defects and damage to internal organs, chronic fatigue, loss of endurance, frequent infections, sore throat, coughing, skin rashes, night sweats, nausea, vomiting, diarrhoea, dizziness, headaches, memory loss, confusion, vision problems, muscle spasms and cramps, joint pains, loss of mobility, aching muscles, swollen glands, dental problems, and malformation of new born children [9].*

*Soldiers from several troop contributing countries, including Italy, Portugal and France, have fallen ill with what’s being called **Balkan Syndrome** (BBC News, Jan. 25, 2001).*

Прикладом новоутворення, що позначає суто жіноче захворювання, у наслідок якого може наступити смерть, є словосполучення *toxic shock syndrome/TSS/toxic shock-like syndrome/TSLs* (шок токсичний – жіноча хвороба, яка виникає внаслідок довготривалого використання тампонів з високим ступенем абсорбції або контрацептивного пристрою та супроводжується стафілококовою інфекцією). Цей стан є загрозою для життя хворого, якщо одразу не почати лікування відповідними антибіотиками та іншими підтримуючими засобами.

Toxic shock syndrome (TSS) is a serious but uncommon bacterial infection. TSS was originally linked to the use of tampons, but is now also known to be associated with the contraceptive sponge and diaphragm birth control methods. TSS has also resulted from wounds secondary to minor trauma or surgery incisions where bacteria have been able to enter the body and cause the infection [10].

Необхідно наголосити на тому, що зараз це захворювання почали виявляти не тільки у жінок, але й у чоловіків та дітей. Отже тепер його можна віднести до групи хвороб, які зустрічаються як у дітей, так і у дорослих.

*The number of reported staphylococcal **toxic shock syndrome** cases has decreased significantly in recent years. Approximately half the cases of staphylococcal **TSS** reported today are associated with tampon use during menstruation, usually in young women, though **TSS** also occurs in children, men, and non-menstruating women [11].*

Кінець лютого 2003 року „ознаменувався” появою та подальшим розповсюдженням нового загадкового інфекційного захворювання, схожого на пневмонію – *Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS)* – *нетипічна/атипічна азіатська пневмонія*. Наприкінці березня хвороба почала зникати, але лише за місяць її існування по всьому світові захворіло близько 1000 чоловік і більш ніж 20 загинуло, внаслідок того, що лікарі так і не знайшли ліків від цієї хвороби.

*During the past week, WHO has received reports of more than 150 new suspected cases of **Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS)**, an atypical pneumonia for which cause has not yet been determined (World Health Organization, March 15, 2003).*

Серед серйозних захворювань цієї групи можна виділити медичний стан пацієнта, якого було повністю паралізовано внаслідок ушкодження мозку, при цьому розумова діяльність та свідомість пацієнта повністю зберігаються. Цей стан позначається неологізмом – *locked-in syndrome* (укр. псевдокома, синдром оточення, рос. також кома бодрствующая).

*Jean-Dominique Bauby, a well known Parisian journalist, has a stroke and loses consciousness; on awakening he finds himself paralysed and unable to speak... the resultant **locked-in syndrome** left him unable to communicate except by flickering his left eyelid... (British Medical Journal, Dec. 23, 2000).*

До третьої групи новоутворень із ключовим словом “syndrome” ми віднесли словосполучення, що використовуються для позначення серйозних хвороб, які зустрічаються як у дітей, так і в дорослих (будь-якої статі), або ж такі, які починаються в дитинстві і залишаються в організмі дорослої людини. Прикладами неологізмів цієї групи є надане раніше словосполучення *toxic shock syndrome*, а також *fish odour syndrome*, *false memory syndrome*, *Chernobyl syndrome*, *sick school syndrome*, *sick building syndrome*, *sick house syndrome*.

Словосполучення *fish odour syndrome* виникло для позначення метаболічної хвороби, при якій печінка не може метаболізувати триметіламін. Ця хвороба проявляється у виникненні негарного запаху (гнилої риби) після вживання їжі насиченої холіном (вітамін D₄). Через таку хворобу людина залишається поза межами суспільства. Це призводить до того, що хвора людина починає страждати на депресію, низьку самооцінку та неспокій.

A four-year-old girl has been diagnosed as having a rare inherited condition where sufferers constantly smell of rotten fish. The child's condition was triggered when fish was included in her diet from the age of nine months. According to the journal Medicina Clinica, it is the first genetic case of “Fish Odour Syndrome” to be documented in Spain [5].

Як відомо людські спогади можуть бути як справжніми так і вигаданими. Останні можуть бути проявом деформації пам'яті. У результаті виникає так званий „синдром хибних спогадів” – *False Memory Syndrome* – стан, у якому життя та стосунки залежать від спогадів про травматичний досвід. Ці спогади є несправжніми, але людина щиро в них вірить. Складність цього синдрому полягає в тому, що вигадані спогади (*false memories*, *pseudomemories*, *memory illusions*) можуть завдати великої шкоди як людині, яка їх має, так і її оточенню. Адже хвора людина всю свою увагу фокусує саме на цих спогадах (в основному про сексуальні домагання або зґвалтування у молодшому віці), що вже не може ефективно боротися з реальними проблемами.

False memory syndrome (FMS) is a term coined in 1992 by the False Memory Syndrome Foundation (FMSF) to describe their theory that some adults who belatedly remember instances of sexual abuse from their childhood may be mistaken about accuracy of their memory; from this, the Foundation hypothesizes that the alleged false memories may have been the result of recovered memory therapy, another term coined by the FMSF in the early 1990s [3].

Серед важких хвороб, які виникли в останні десятиліття можна назвати „Чорнобильський синдром” – *Chernobyl Syndrome*. Дане словосполучення виникло для позначення, по-перше, захворювань, спричинених радіацією, виток якої мав місце після аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році, по-друге, для позначення страху жінок вагітніти та народжувати після аварії (у даному значенні словосполучення вживається в основному по відношенню до мешканців Києва).

Misperception has caused problems for the people of Kiev, the capital of Ukraine approximately 60 miles south of Chernobyl's damaged reactor. The city is experiencing what scientists are calling the Chernobyl Syndrome: Birthrates have decreased drastically – 38 percent – because women are afraid the radiation exposure will cause defects in their unborn children [4].

Цікавим є той факт, що в дітей симптоми серйозного захворювання *sick school syndrome* („синдром нездорової школи”) можуть виникнути після відвідування школи, зокрема щойно відремонтованих кімнат з новими меблями. Цей „дитячий” синдром з часом може перерости в серйозну хворобу дорослої людини – *sick building syndrome/SBS/sick house syndrome* (*синдром нездорового приміщення, синдром хворого приміщення*), яка виникає у великій кількості людей від відвідування певних місць та використання нових автомобілів. Ці синдроми викликають різноманітні хімічні речовини, що їх випускають будівельні матеріали. Симптомами цього захворювання можуть бути сверблячка, запаморочення, головний біль, проблеми зі шкірою та інші.

Ever seem like your child is sick on schooldays, but always raring to go on weekends? For some, it may be more than just a case of not wanting to go to class, it could be a case of sick school syndrome [7].

Researchers have still not come up with a detailed explanation of the mechanism behind the sick house syndrome, but the source of the problem is believed to be the volatile chemical substances contained in building materials [8].

Існують серйозні „дорослі” хвороби, які зустрічаються в людей як чоловічої так і жіночої статі. Наслідком деяких з них є смерть хворого. На їх існування вказують такі стійкі неологічні сполуки: *economy class syndrome* (форма флєбіту/запалення вени, при якому після знаходження в нерухомому стані в тісному просторі довгий час в нижніх кінцівках з’являється тромб), *sedentary death syndrome* (смерть, спричинена гіподинамією та поганим харчуванням) та ін.

This type of schedule has become so common that last year the British science journal The Lancet published a study pointing to a new medical condition, “economy class syndrome” as major contributor to heart disease and stroke deaths among business people (International Herald Tribune, May 2000).

Наведені в даній статті приклади та існування їх еквівалентів в українській мові свідчать про віддзеркалення в мові позамовних явищ, у нашому випадку нових різноманітних серйозних хвороб. Вважаємо перспективним подальше дослідження нових сполук слів із ключовим компонентом “syndrome” для виявлення інших груп позамовних явищ, що вплинули на виникнення цих сполук.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Полложин М.М., Венжинович Н.Ф. Концепт як базова когнітивна сутність // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. праць. – К., 2001. – №5. – С. 182-184.
2. Розмаріца І.О. Вербальна репрезентація концепту “climate change” в англійській картині світу // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. праць. – К., 2002. – №7. – С. 440-447.
3. False memory syndrome. – [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/False_memory_syndrome.
4. Gianaro C. Chernobyl’s Legacy. – [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: <http://researchmagazine.uga.edu/summer99/chernobyl.html>.
5. Girl hit by fish odour syndrome. – [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=story_18-3-2003_pg9_8.
6. Hicks R. Cot death. – [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/health/conditions/cotdeath2.shtml>.
7. Jennifer W. Is School Making Your Child Sick? Incidence of Sick Schools on the Rise Nationwide. – [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: www.generationgreen.org/news-2002-10e.htm.
8. Sick House Syndrome. – [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: http://mdn.mainichi.co.jp/news/archive/200301/21/20030121p2a00m0oa_026000c.html.
9. Siegwart G. The Gulf War Syndrome – a Parallel to Chernobyl: Documentation of the Aftermath of the Gulf War. – [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: www.firethistime.org/guntheressay.htm.
10. Toxic shock. – [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: http://kidshealth.org/parent/infections/skin/toxic_shock.html.
11. Toxic shock syndrome. – [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Toxic_shock_syndrome.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Вікторія Вострецова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов.

Наукові інтереси: неологія та фразеологія сучасної англійської мови, когнітивна лінгвістика.

ДО ПИТАННЯ ПРО ТИПОЛОГІЮ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ МИТНОЇ СПРАВИ

Віра ДЕЙНЕКА (Донецьк, Україна)

У статті розглянуто основні типи найменування спеціальних понять, закріплених у професійній підмові митної справи, основні засоби її тенденції їх формування й розвитку.

Main types and names for special terms fixed in professional sublanguage of customs affair, main ways and tendencies of their forming and development were examined in the article.

Термінологічна лексика як органічна складова лексичної системи національної мови є одним із найбільш рухомих пластів мовної системи. Термінологія митної справи в українській мові знаходиться в динамічному стані у зв’язку з тими суспільно-політичними процесами, що відбуваються в останні десятиліття: формуються нові політичні умови для зовнішньоекономічної інтеграції, активізуються зовнішньоторговельні відносини із зарубіжними партнерами. Необхідність реалізації нової митної політики, яка сприяє економічному розвитку та забезпечує економічну безпеку держави, є поштовхом для розбудови наукової галузевої термінології.